

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maidontuotannon vähentämisestä maksettavasta korvauksesta

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka puitteissa valtioneuvoston tarkemmin määräämin perustein maidontuottajat voisivat tehdä valtion kanssa sopimuksia tiloilla tapahtuvan maidontuotannon vähentämisestä. Sopimus tehtäisiin kolmeksi vuodeksi. Sopimuksessa tuottaja sitoutuisi vähentämään meijeriin toimittamaansa maitomäärää vähintään yhdellä neljäsosalla kuitenkin vähintään 10 000 litralla peruskauden maitomäärästä. Maitomäärän vähennyksen perusteella maksettaisiin korvausta valtioneuvoston määräämä pennimäärä litraa kohti. Sopimuksessa edellytetään lisäksi, ettei maidontuottaja aloita tai laajenna muiden ylituotantotuotteiden tuotantoa. Tarkemmat mää-

räykset sopimuksen tekemisestä ja korvauksen maksamisesta sekä lain muusta täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaisi valtioneuvosto. Maidontuotannon vähentämistä koskevia sopimuksia voitaisiin esityksen mukaan tehdä vuosina 1981 ja 1982. Ehdotettu järjestelmä on osa maataloustuotannon tasapainottamistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on vähentää maataloustulolain mukaan määräytyvää maatalouden vientikustannusosuutta jo vuonna 1981 siten, että se vastaa nykyisten markkinoimismaksujen ja valmisteverojen tuoton tasoa.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan siten, että sopimuksia voitaisiin tehdä 1 päivästä heinäkuuta 1981 lukien.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen tavoitteet ja valmistelu

Voimassa olevan maataloustulolain (1102/77) mukaan maatalous osallistuu maataloustuotteiden viennistä aiheutuviin kustannuksiin siltä osin kuin maidon, sianlihan, kananmunien, leipäviljan ja rehuviljan vientimäärät ylittävät lain 15 §:ssä mainitut tuotanto- ja vientimäärät. Maatalouden osuus vientikustannuksista on vuosina 1979 ja 1980 kerätty lannoitteiden valmisteverolla, sianlihan ja maidon markkinoimismaksulla sekä suurilta sika- ja katalousyrityksiltä perittävällä markkinoimismaksulla. Vuonna 1980 on maatalouden osuutena otettu lisäksi huomioon öljyväkirehuv-

ron tuotto. Maatalouden markkinoimisvastuusuuden muodostuttua vuonna 1980 suuremmaksi kuin maataloudelta kerättiin hallitus päätti tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti toimenpiteistä, joilla vuoden 1980 alite kerätään vuoden 1981 aikana. Toimenpiteisiin sisältyi muiden muassa maidon markkinoimismaksun korotus ja valkuaisrehuveron säätäminen.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa on arvioitu maatalouden osuudeksi vientikustannuksista vuonna 1981 250 milj. markkaa. Vuoden 1981 aikana toteutettavien tasapainottamistoimenpiteiden laskettiin kuitenkin vähentävän ylituotantoa siten, että maatalouden

osuus supistuu 220 milj. markkaan. Tämän perusteella on maatalouden vuoden 1981 osuutta peritty saman suuruisilla markkinoimismaksuilla ja valmisteveroilla kuin vuonna 1980. Tuotannosta, kulutuksesta ja vientitarpeesta laadittujen ennusteiden mukaan maatalouden osuus vientikustannuksista näyttäisi kuitenkin nousevan 140—150 milj. markkaa näiden maksujen ja verojen tuottoa suuremmaksi.

Hallitus on tulopoliittisen kokonaisratkaisun mukaisesti maatalouden markkinointineuvoston esityksen pohjalta sopinut siitä, miten maatalouden markkinoimisvastuualite vuodelta 1981 ratkaistaan. Toimenpiteisiin sisältyisi muiden muassa tuontiviljan huomioonottaminen maatalouden osuutta vähentävänä tekijänä sekä eräät tuotannon tasapainottamistoimenpiteet. Vielä vuosina 1981 ja 1982 toteutettavan tuotannonmuutosjärjestelmän ja kananmunien tuotannon keskeyttämistä koskevan vuonna 1981 toteutettavan järjestelmän rinnalle ehdotetaan uutta sopimusjärjestelmää, jossa maidontuottaja voisi luopua myös osasta maidontuotantoa. Tällainen sopimusjärjestelmä soveltuisi tuotannonmuutosjärjestelmää paremmin keskikokoisille ja suurehkoille maidontuotantotiloille.

Maatiloilla tuotantosuunnan tai tuotannon laajuuden muuttamista koskevat ratkaisut tehdään yleensä pitkähkön ajan kestäviksi, koska ne aiheuttavat lyhyellä aikavälillä ylimääräisiä kustannuksia esimerkiksi käyttämättä jäävien rakennusten, koneiden ja laitteiden osalta. Onkin todennäköistä, että jos ehdotettu maidontuotannon vähentämistä koskeva sopimusjärjestelmä olisi lyhytaikainen, halukkuus sopimusten tekemiseen jäisi vähäiseksi. Tästä syystä ehdotetaan, että sopimukset tehtäisiin kolme vuotta kestäviksi, jona aikana tilan tuotanto voitaisiin sopeuttaa muuttuneisiin olosuhteisiin.

Maidontuotannon vähentämistä koskevan sopimusjärjestelmän toteuttaminen voisi periaatteessa tapahtua valtioneuvoston päätöksiin nojautuen samaan tapaan kuin esimerkiksi kananmunien tuotannon keskeyttämistä koskeva järjestelmäkin. Kun sopimus kuitenkin olisi useampivuotinen, olisi taroituksenmukaista, että sopimuksen pääasiallisesta sisällöstä säädettäisiin lailla. Sopimuksen tekemisestä, korvauksen maksami-

sesta sekä lain muusta täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaisi tarkemmat määräykset valtioneuvosto.

Ehdotuksen mukaan laissa säädettäisiin paitsi sopimuskauden pituudesta myös niistä edellytyksistä, joilla maidontuottaja voisi tehdä maidontuotannon vähentämistä koskevan sopimuksen ja saada sen perusteella korvausta. Sopimuksia ehdotetaan tehtäväksi vuosien 1981 ja 1982 aikana.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Maatalouden vuoden 1981 vientikustannusosuuden rajoittamiseksi nykyisten markkinoimismaksujen ja valmisteverojen tuoton tasolle lasketaan, että muiden toteutettavien toimenpiteiden lisäksi ehdotetulla järjestelmällä tulisi vähentää maidontuotantoa jo vuoden 1981 aikana 17—20 milj. litraa. Kun sopimuksia voitaisiin tehdä aikaisintaan 1. 7. 1981 lukien, järjestelmän piiriin tulisi saada vuonna 1981 11 000—12 000 lehmää. Vuositasolla maidontuotannon vähennys tulisi olemaan noin 50 milj. litraa. Mikäli korvauksen määrä on 50 penniä vuodessa kultakin litralta, millä maidontuottaja vähentää meijeriin toimittamansa maidon määrää, ovat järjestelmästä aiheutuvat kustannukset vuositasolla 25 milj. markkaa. Kun maitolitrnan keskimääräinen vientikustannus on noin 1,50 markkaa litralta, vähenee vientikustannus yhteensä noin 75 milj. markkaa, jolloin nettosäästö on noin 50 milj. markkaa. Vuonna 1981 tehtäviä sopimuksia varten hallitus on ehdottanut vuoden 1981 I lisämenoarvion otettavaksi 25 000 000 markan määrärahan, jolla tuotannosta voidaan poistaa tarvittava lehmämäärä. Edellyttäen, että korvauksen penнімäärä olisi saman suuruinen koko sopimuskauden ajan, tulisi vuonna 1981 tehtävistä sopimuksista maksettaviin korvauksiin ottaa 25 000 000 markan määräraha myös vuosien 1982 ja 1983 varsinaiseen tulo- ja menoarvion. Vuonna 1982 tehtäviä uusia sopimuksia varten tulisi vastaavasti vuosien 1982, 1983 ja 1984 tulo- ja menoarvioihin ottaa tarvittavat määrärahat.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Lakiehdotuksen 2 §:ssä säädetään maidon tuotannon vähentämisestä maksettavan korvauksen saamisen perusteista ja sopimuskauden pituudesta. Pykälän mukaan korvauksen saamisen edellytyksenä olisi, että maidontuotannon vähentämisestä tehdään sopimus valtion kanssa. Koska ei ole perusteltua tehdä sopimuksia vähäisestä tuotannon supistamisesta, ehdotetaan, että sopimuksessa sitoudutaan vähentämään meijeriin tilalta toimitetun maidon määrää vuositasolla vähintään yhdellä neljäsosalla kuitenkin vähintään 10 000 litralla siitä maitomäärästä, joka on toimitettu tilalta meijeriin peruskaudeksi määrätyn ajanjakson aikana. Kun sopimuksessa asetettaisiin tuotannon vähentämiselle vain vähimmäisvaatimus, voisi maidontuottaja valita, miten paljon hän vähentää tilan maidontuotantoa. Sopimusta tehtäessä maidontuottajan olisi kuitenkin muun muassa korvauksen maksamista varten ilmoitettava, kuinka paljon tuotantoa aiotaan vähentää.

Peruskausi, jonka aikana tuotettuun maitomäärään kunkin sopimusvuoden aikana meijeriin toimitettua maitomäärää verrataan, määrätäisiin valtioneuvoston päätöksellä. Peruskausi olisi pääsääntöisesti sopimuksen voimaantuloa edeltävät kaksitoista kuukautta. Jos kuitenkin sopimus tehtäisiin huomattavasti tämän järjestelmän voimaantulon jälkeen, on mahdollista, että maidontuottaja ennen sopimuksen tekoa tarkoituksellisesti lisäisi meijeriin toimittamansa maidon määrää, jolloin sopimuksen tekeminen oikeuttaisi suurempaan korvaukseen. Tällaisen tilanteen estämiseksi valtioneuvosto voisi päättää, että peruskauden maitomääränä otetaan huomioon enintään se maitomäärä, joka tilalta on toimitettu meijeriin järjestelmän voimaantuloa edeltävän kahdentoista kuukauden aikana.

Sopimus olisi voimassa kolme vuotta ja sen perusteella maksettaisiin korvausta valtioneuvoston vahvistama pennimäärä kultakin litralta, millä kunakin sopimusvuonna meijeriin tilalta toimitettu maitomäärä alittaa peruskauden maitomäärän. Vuotuisen korvauksen määräksi on tarkoitus vahvistaa 50 penniä litralta koko sopimuskaudeksi. Korvaus maksettaisiin vuosittain siten, että osa maksettaisiin ennakkona kunkin sopimusvuoden alussa ja loppu sen jälkeen kun on annettu tarvittavat selvitykset

muun muassa asianomaisen sopimusvuoden maitomäärästä.

Maataloustuotannon tasapainottamistavoitteen kannalta on tärkeää, että sopimuksen tehneillä tiloilla ei ryhdytä harjoittamaan myöskään muiden ylituotantotuotteiden tuotantoa. Tästä syystä lakiehdotuksen 3 §:n mukaan edellytettäisiin, että sopimuksen voimassaollessa tilalla ei ryhdytä harjoittamaan tai laajenneta olemassaolevaa sika- tai kanataloutta. Sellaista maidon ja maitotaloustuotteiden myyntiä, joka tapahtuisi muualle kuin meijeriin, saisi niinkään harjoittaa enintään samassa laajuudessa kuin ennen sopimuksen voimaantuloa. Jotta järjestelmällä olisi maidon kokonaistuotantoa vähentävä vaikutus, pykälässä edellytetään lisäksi, että tilalta sopimuksen voimassaollessa myytävät lehmät myydään teuraiksi. Koska sopimus sinänsä ei velvoita lehmien lukumäärän vähentämiseen, on järjestelmässä mahdollista aloittaa esimerkiksi itseuudistuvan naudanlihan tuotannon harjoittaminen. Valtioneuvosto voisi antaa 3 §:n mukaan myös muita sopimuksen tekemisen edellytyksiä koskevia määräyksiä, mikäli ne osoittautuvat tarpeellisiksi järjestelmän tavoitteen kannalta.

Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään seuraamuksista muun muassa niissä tapauksissa, jolloin sopimuksen ehtoja ei ole noudatettu.

Valtioneuvosto antaisi 5 §:n mukaan tarkemmat määräykset sopimuksen tekemisestä, korvauksen maksamisesta sekä lain muusta täytäntöönpanosta ja soveltamisesta. Valtioneuvosto päättäisi tarkemmin myös sopimuksen tekemisen ajankohdista.

Lakiehdotuksen 6 §:n mukaan sopimuksia voitaisiin tehdä vuosina 1981 ja 1982.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1981. Jotta maidontuotannon vähentämisestä koskevia sopimuksia voitaisiin tehdä 1 päivästä heinäkuuta 1981 lukien, olisi lain täytäntöönpanoa koskeva valtioneuvoston päätös sekä sen nojalla annettavat maatalushallituksen ohjeet annettava ennen mainittua päivämäärää.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maidontuotannon vähentämisestä maksettavasta korvauksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Maidontuotannon vähentämisestä voidaan valtion varoista suorittaa korvausta siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Maidontuotannon vähentämisestä maksettavan korvauksen saamisen edellytyksenä on, että maidontuottaja tekee valtion kanssa sopimuksen, jossa hän sitoutuu vähentämään tilaltaan meijeriin toimitettavan maidon määrää siten, että se on kunkin sopimusvuoden aikana vähintään yhden neljäsosan, kuitenkin vähintään 10 000 litraa pienempi kuin valtioneuvoston peruskaudeksi määräämän ajanjakson aikana tilalta meijeriin toimitetun maidon määrä.

Sopimuksen perusteella maidontuottajalle maksetaan korvausta valtioneuvoston määräämä pennimäärä litraa kohti siltä maitomäärältä, jolla kunkin sopimusvuoden aikana meijeriin toimitettu maitomäärä alittaa sopimuksessa mainitun peruskauden mukaisen määrän.

Sopimus tehdään kolmeksi vuodeksi. Sopimusvuosilla tarkoitetaan kolmea sopimuksen voimaantuloa seuraavaa 12 kuukauden pituista ajanjaksoa.

3 §

Maidontuottajan on sitouduttava siihen, että hän ei sopimuksen voimassa ollessa laajenna tilalla harjoitettavaa sika- tai kanataloutta tai aloita tällaista tuotantoa taikka aloita tai lisää muuta maidon tai maitotaloustuotteiden tilalta tapahtuvaa myyntiä.

Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että maidontuottaja sitoutuu siihen, että tilalta sopimuskauden aikana myytävät lehmät myydään teuraiksi.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa myös muita sopimuksen tekemisen edellytyksiä koskevia määräyksiä.

4 §

Jos sopimuksen tekijä on salannut sopimuksen tekemiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon tai jos hän ei noudata sopimuksessa mainittuja ehtoja, voidaan hänet velvoittaa maksamaan saamansa korvaus ja, jos asianhaarat ovat raskauttavat, sanottu korvaus enintään kaksinkertaisena takaisin valtiolle.

5 §

Tarkemmat määräykset sopimuksen tekemisestä ja korvauksen maksamisesta sekä tämän lain muusta täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa valtioneuvosto.

6 §

Tässä laissa tarkoitettuja sopimuksia voidaan tehdä vuosina 1981 ja 1982.

7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1981.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 1981

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Ministeri Pirkko Työläjärvi